

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem en mede dankzij financiële bijdragen van het Fonds 1819, de Gemeente Lochem, het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem, het Steunfonds Lochem en 300 inschrijvers op de gelimiteerde gebonden uitgave in cassette.

Vormgeving: Prezns - Marco Bolsenbroek, Zutphen

© 2018 Focko De Zee & Wout Klein, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

© 2018 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

ISBN 9789462492646 (gebrocheerde editie)

ISBN 9789462492455 (gebonden editie)

NUR 680

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Prehistorie	5
De eerste mens in Lochem	10
Over knieperkes en Christus	14
Van Hamaland naar villa Locheijm	18
Van villa naar stad	22
Stadsrechten wel-niet-wel	28
Het leven in middeleeuws Lochem	30
Kerk en de kloosters	35
Het recht geregeld	42
Hanze en Lochem	46
Gelderse successieoorlogen	48
Zwarte dood en witte wieven	50
Lochem en de 80-jarige oorlog	55
Stadsbranden en nieuwbouw	56
Onderwijs in Lochem voor 1800	62
De Berkel	68
De Hessen	72
Münsterse oorlogen	75
De rustige 18e eeuw in Lochem	76
Patriotten in Lochem	81
Lochem als Franse Commune	89
Dankwoord	95
Illustratieverantwoording	96

Inleiding

In 1233 vond de Zutphense graaf Otto II de tijd rijp om het gehucht Locheijm tot stad te verheffen. De boeren in het gehucht werden vrije burgers in de stad Lochem, ze konden aan hun eigen geschiedenis beginnen en op den duur hun stad ook versterken met muren.

IJstijden hadden al duizenden jaren eerder voor de nodige grondverschuivingen gezorgd, zodat de stad aan de ene kant door 'Bergen' en aan de andere kant door de Berkel werd ingesloten.

De Lochemse bergen rijzen op uit het landschap.

In die 'beschermde omgeving' van Stad Lochem en Graafschap Zutphen leidde dat rondom Lochem tot een voor Nederland ongekende veelheid aan kastelen en buitenplaatsen. Met tuinen, luthoven, bossen en parken, waar tussendoor kampen, heide, essen en weiden als aangename variaties opduiken.

In opeenvolgende eeuwen leidde dat echter ook tot belegeringen, bezettingen, veroveringen, verwoestingen, plunderingen en verkrachtingen door Habsburgers, Spanjaarden, Staatsen, Münsteren, Fransen, Kozakken en Duitsers.

Ook de industriële revolutie ging aan Lochem niet voorbij, al begon dat niet eerder dan rond 1860. Toen die eenmaal van start was gegaan, was de ontwikkeling niet meer te stuiten. Inmiddels kunnen we, in de 21e eeuw, spreken van een geavanceerde en wereldwijd opererende nijverheid.

De totale geschiedenis van Lochem bergt zoveel facetten en bijzonderheden in zich dat niet met één boekje: 'Lochem Historie' volstaan kan worden. Daarom is het in tweeën gesplitst. Dit eerste deel gaat over de Lochemse geschiedenis tot het congres van Wenen in 1815. Het tweede deel verhaalt over de periode van 1815 tot nu. Samen met de delen 'III Lochem Belegerd', 'IV Lochem Kastelen' en 'V Lochem Markante Mensen' vormen zij de serie van vijf delen 'OVER LOCHEM'. De serie geeft een beknopt en toch vrij volledig beeld van het wel en wee van Lochem, waarbij de eerste drie delen over de stad Lochem gaan en de andere over de hele gemeente Lochem.

Prehistorie

Lochems burgemeester, Hermannus Joachim Thomasson, kwam in 1810 mooi uitgedost het gemeentehuis binnen. Hij was net tot Maire van Lochem benoemd door het Franse bewind. Hij begreep dat je de bezetter af en toe wat zand in de ogen moest strooien en dus piekfijn voor de dag moest komen, alsof je blij met ze was. Zo kon je het meeste bereiken voor je eigen burgers.

Als burgemeester in bezettingstijd was Thomasson een politiek evenwichtskunstenaar. Hij had zich een nieuw rokkostuum laten aanmeten met opvallende knopen. Knopen uit de Lochemse Berg, van half doorzichtig kwartsiet, mooi rond geslepen: Lochemse diamanten.

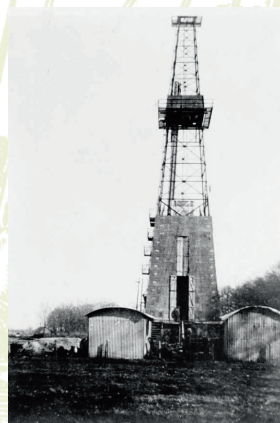
Vanaf het ontstaan van de aarde, 4,6 miljard jaar geleden tot 25 miljoen jaar geleden schoof het stuk aardse waar Nederland op ligt, van Argentinië (60 graden zuiderbreedte) naar de huidige positie (52 graden noorderbreedte). Dat betekent dat het alle soorten klimaat over zich heen heeft gekregen in die periode van ruwweg 4,5 miljard jaar. Van (sub)tropisch naar extreem koud, gematigd warm, zeer droog, zeer koud door een meteoriet, weer tropisch, een koele klimaatdip, ijstijden en nu weer een gematigd klimaat. Veel van de effecten van die klimaatveranderingen zijn in de Lochemse bodem terug te vinden. De ijstijd die de Lochemse Berg gevormd heeft, spreekt ons nog wel het meest aan. Maar ook de zoektocht naar olie en kolen heeft in Lochem in de belangstelling gestaan.

Goud onder onze voeten?

In 1943 werd door boren naar olie het bewijs geleverd dat er een plantenwereld onder Lochem is geweest, die vergeleken kan worden met de tegenwoordige tropische moerasbossen in Suriname. En in het carboon (360-290 miljoen jaar geleden) werden kleine kolenlaagjes gevormd.

De Lochemse kolenlaagjes zijn later met een 850 m dikke formatie bedekt. Ze lagen te diep en waren te dun om er een Lochemse mijnstreek van te maken.

Nadat West-Europa gevormd was, zo'n 65-55 miljoen jaar geleden, daalde de bodem. De bodem van Achterhoek, Overijssel en Noord-Veluwe daalde zelfs zo sterk dat hier zee

BPM boort naar olie in Lochem 1943.